

Poradnik dla społeczności lokalnych - STOWARZYSZENIE-

Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów
Lipiec 2012 r.

Prezentacja została opracowana w ramach projektu pn.:
„Aktywnie dla dobra wspólnego” dofinansowanego ze
środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw
Obywatelskich

Spis treści

- Cele organizacji pozarządowych
- Rodzaje stowarzyszeń
- Zakładanie stowarzyszenia
 - Stowarzyszenie zwykłe
 - Stowarzyszenie rejestrowe
 - Organy stowarzyszenia
 - Statut
 - Zatrudnianie pracowników
 - Strategia działania
- Dokumenty stowarzyszenia
- Akty prawne
- Źródła informacji

Cele organizacji pozarządowych

- realizacja projektów służących społeczności lokalnej zakresie edukacji, kultury, społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju gospodarczego i innych
- realizacji zadań publicznych
- pozyskiwanie środków Unii Europejskiej
reprezentacja społeczności lokalnej w różnych programach, projektach, i działaniach
- tworzenie lokalnych polityk i strategii rozwoju
- korzystanie z pomocy wolontariuszy
- prowadzenie działalności gospodarczej, z której zyski przeznaczane są na cele statutowe
- promocja regionu/ gminy/ środowiska lokalnego

Rodzaje stowarzyszeń

- Stowarzyszenie jest dobrowolny, samorządny i trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych.
- Rodzaje stowarzyszeń:
 - stowarzyszenie zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym
 - stowarzyszenia zwykłe
 - stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
 - związki stowarzyszeń (federacje) zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym
 - kluby sportowe tzw. stowarzyszenia kultury fizycznej, uczniowskie kluby sportowe.

Stowarzyszenie zwykłe

- Stowarzyszenie zwykłe jest określane jako uproszczona formuła stowarzyszenia. Nie ma ono osobowości prawnej.
- Etapy powoływania stowarzyszenia zwykłego:
 - Stowarzyszenie zwykłe mogą utworzyć co najmniej 3 osoby fizyczne
 - Ustalenie celów stowarzyszenia
 - Określenie regulaminu działalności
 - Wybór przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie
 - Zgłoszenie pisemne utworzenia stowarzyszenia do organu nadzorującego – zwykle jest to wydział spraw obywatelskich w starostwie powiatowym, właściwym ze względu na siedzibę stowarzyszenia.
- Dokumenty wymagane przy wpisie stowarzyszenia do ewidencji
 - wniosek o wpisanie do ewidencji stowarzyszeń
 - regulamin działalności (3 egzemplarze)
 - protokół z zebrania założycielskiego podpisany przez przewodniczącego zebrania i protokolanta wraz z załącznikami: uchwałą o powołaniu organizacji, uchwałą o zatwierdzeniu regulaminu działalności, uchwałą o powołaniu 3-osobowego komitetu założycielskiego wraz z umocowaniem do wszelkich czynności związanych z wpisem do ewidencji
 - lista założycieli, zawierająca: imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, własnoręczny podpis (czasami wymagany jest też numer PESEL)
 - lista obecności na zebraniu założycielskim (założyciele i osoby biorące udział w zebraniu).

Cechy stowarzyszenia zwykłego

- Źródłem finansowania działalności stowarzyszenia zwykłego są wyłącznie składki jego członków
- Stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej,
- Stowarzyszenie zwykłe jest organizacją społeczną i posiada zdolność sądową.
- Organem nadzoru dla stowarzyszenia zwykłego, tak jak dla stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS, jest starosta lub prezydent miasta, jeśli stowarzyszenie ma siedzibę w mieście na prawach powiatu.
- Obowiązki stowarzyszenia zwykłego:
 - posiadanie numeru REGON i NIP
 - posiadanie konta bankowego
 - składanie sprawozdań
- Stowarzyszenia zwykłe nie mogą:
 - powoływać swoich oddziałów terenowych
 - łączyć się w związki stowarzyszeń
 - zrzeszać osób prawnych
 - prowadzić działalności gospodarczej
 - przyjmować darowizn, dotacji i innego finansowania

Stowarzyszenie zarejestrowane w KRS

- Stowarzyszenie rejestruje się w Krajowym Rejestrze Sądowym (Dział II - rejestr stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotne)
- Etapy powoływania stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS:
 - Spotkanie minimum 15 osób – członków założycieli stowarzyszenia
 - Przygotowanie projektu statutu
 - Zebranie założycielskie, na którym zostaje powołane stowarzyszenie i przyjęty jego statut
 - Wybór komitetu założycielskiego.
 - Przygotowanie dokumentów potrzebnych do rejestracji w KRS
 - Złożenie dokumentów do KRS.

Korzyści wynikające z rejestracji stowarzyszenia w KRS

- posiadanie statusu organizacji pozarządowej
- posiadanie osobowości prawnej
- działanie na podstawie statutu
- działanie w oparciu o organy stowarzyszenia: zarząd, walne zebranie i komisję rewizyjną
- działalność prowadzona w oparciu o:
 - Pracę społeczną członków stowarzyszenia
 - Zatrudnionych pracowników
- korzystanie z różnych źródeł finansowania:
 - darowizny
 - dotacje jednostek samorządu terytorialnego i Unii Europejskiej
 - zbiórki publiczne
 - prowadzenie działalności gospodarczej
- współpraca z administracją publiczną i biznesem,
- współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi
- tworzenie związków stowarzyszeń
- powoływanie oddziałów terenowych

Organizacja pożytku publicznego

- Organizacje pozarządowe, które posiadają osobowość prawną, od 2004 r. mogą, niezależnie od swojej formy prawnej statusu organizacji pożytku publicznego.
- Status OPP oznacza stan prawny organizacji która:
 - spełnia wszystkie wymogi ustawy, aby zostać organizacją pożytku publicznego
 - uzyskała potwierdzenie tego faktu w Krajowym Rejestrze Sądowym
- Status OPP uzyskuje się na wniosek. Oznacza to, że organizacja zainteresowana uzyskaniem statusu musi wystąpić do KRS o jego nadanie. Sąd sprawdza, czy zostały spełnione wszystkie warunki stawiane przez ustawę, aby organizacja mogła uzyskać status OPP. Potwierdzeniem nabycia statusu OPP jest odpowiedni wpis do KRS (na wyciągu z KRS, w polu „status opp” jest wpisane słowo „TAK”).

Statut organizacji pożytku publicznego

- Nie ma wzorcowego statutu organizacji pożytku publicznego.
- Ogólnie warunki dotyczące informacji w statucie organizacji pożytku publicznego to:
 - cele i sposoby realizacji celów statutowych
 - przeznaczenie całego dochodu (nadwyżki przychodów nad kosztami) organizacji na działalność statutową (działalność pożytku publicznego), zwłaszcza jeśli organizacja prowadzi działalność gospodarczą,
 - powołanie organu kontroli wewnętrznej (musi być powołany i nie może być w żaden sposób zależny od zarządu),
 - wymagania wobec członków organu kontroli wewnętrznej (m.in. muszą to być osoby, które nie są skazane prawomocnym wyrokiem i niepowiązane w żaden sposób z członkami zarządu),
 - wymagania wobec członków zarządu (muszą to być osoby, które nie są skazane prawomocnym wyrokiem),
 - zabezpieczenia dotyczące wyprowadzania majątku organizacji poza organizację (m.in. powinno być zabronione udzielania pożyczek na rzecz członków organizacji czy też jej pracowników).

Organy stowarzyszenia

- Zarząd - to władza wykonawcza, organ odpowiadający za faktyczne, codzienne działania stowarzyszenia, zarządza stowarzyszeniem i reprezentuje je na zewnątrz. Zarząd jest wybierany spośród członków stowarzyszenia, a dokładny sposób wyboru, uzupełniania składu oraz kompetencje muszą być określone w statucie.
- Walne Zebranie Członków - to najważniejszy organ stowarzyszenia. Walne tworzą wszyscy członkowie stowarzyszenia. Jeżeli stowarzyszenie ma wielu członków (np. ma wiele oddziałów), walne zebranie można zastąpić zebraniem delegatów. W statucie określa się, od kiedy mówi się o zebraniu delegatów (np. powyżej 100 członków) oraz określa dokładnie sposób ich wyboru.
- Komisja Rewizyjna - organ kontroli wewnętrznej - jego zadanie to kontrola pracy zarządu, czyli sprawdzanie, czy działania, prowadzone przez zarząd, są zgodne ze statutem oraz obowiązującym prawem. Komisja wybierana jest spośród członków stowarzyszenia, a dokładny sposób wyboru, uzupełniania składu oraz kompetencje muszą być określone w statucie.

Kompetencje Zarządu stowarzyszenia

- kierowanie bieżącą pracą stowarzyszenia
- realizowanie uchwał Walnego Zebrania
- zarządzanie majątkiem stowarzyszenia
- planowanie i prowadzenie gospodarki finansowej
- reprezentowanie stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu
- przyjmowanie i wykluczanie członków stowarzyszenia
- zwoływanie Walnego Zebrania Członków
- ustalanie wysokości składek członkowskich

Kompetencje walnego zebrania członków

- uchwalanie zmian w statucie stowarzyszenia
- powoływanie i odwoływanie członków innych organów stowarzyszenia (zarządu, komisji rewizyjnej)
- udzielanie absolutorium zarządowi, czyli zatwierdzanie i zaakceptowanie prowadzonych przez zarząd działań
- rozpatrywanie odwołań od decyzji zarządu (np. w sprawie pozbawienia członkostwa)
- podejmowanie uchwał o rozwiązaniu stowarzyszenia lub o połączeniu z inną organizacją
- podejmowanie uchwał o przeznaczeniu majątku zlikwidowanego stowarzyszenia

Tryb pracy walnego zebrania członków

- Walne może pracować w dwóch trybach, jako:
 - zwyczajne walne zebranie członków
 - sprawozdawcze
 - sprawozdawczo- wyborcze
 - Najczęściej zebranie sprawozdawcze jest zwoływane raz do roku, natomiast cykl zwoływania zebrania sprawozdawczo-wyborczego związany jest z długością kadencji wybieralnych władz stowarzyszenia, a więc może wynosić np. 2, 3 czy 5 lat.
 - nadzwyczajne walne zebranie członków
 - To zebranie zwoływane w innym niż zwykły tryb pracy terminie, wtedy, gdy zachodzi taka potrzeba.
- W statucie określa się, kto i jak może zwoływać walne zebranie. Praktycznym rozwiązaniem zapisu statutowego jest możliwość zwoływania walnego zebrania w tzw. drugim terminie (np. po półgodzinie), kiedy to do podejmowania uchwał nie jest potrzebne kworum.

Organy dodatkowe

- Organy, które nie są obowiązkowe i których nie trzeba rejestrować w Krajowym Rejestrze Sądowym:
 - rada programowa - może być ciałem doradczym i opiniotwórczym, często skupia osoby publiczne albo autorytety w danej dziedzinie życia społecznego, może być formą wyróżnienia dla osób, które szczególnie wspierały organizację
 - sąd koleżeński - może być powoływany do rozstrzygania sporów pomiędzy członkami; zwykle jego rola polega na mediacji, rozstrzyganiu, orzekaniu w danej sprawie lub też na dokonywaniu wykładni obowiązujących przepisów.

Podejmowanie uchwał

- W stowarzyszeniu wszystkie władze, jako organy kolegialne, podejmują decyzję za pomocą uchwał.
- W statucie wpisuje się informację o tym, jaka liczba głosów jest potrzebna, żeby przyjąć uchwałę (aby uchwała była prawomocna) oraz informację o sposobie głosowania (czy będzie ono tajne czy jawne).
- Większość uchwał przyjmowanych przez walne zebranie przyjmowana jest zwykłą większością głosów, co oznacza, że wystarczy, aby za uchwałą zagłosowało więcej osób niż przeciwko niej.

Podejmowanie uchwał

- Niektóre decyzje w stowarzyszeniu powinny być podejmowane przez większość członków stowarzyszenia, chodzi np. o zmianę statutu czy rozwiązanie stowarzyszenia.
- statucie należy zapisać informację, że uchwały zapadają:
 - bezwzględną większością głosów (lub)
 - kwalifikowaną większością głosów
 - przy obecności co najmniej połowy członków uprawnionych do głosowania.
- W przypadku bezwzględnej większości głosów za uchwałą musi zagłosować ponad połowa uprawnionych do głosowania członków stowarzyszenia.
- W przypadku kwalifikowanej większości głosów ustala się liczbę członków mogącą podjąć daną uchwałę, np. 2/3 albo 3/4.

Reprezentowanie stowarzyszenia

- W statucie musi znaleźć się zapis o tym, kto reprezentuje stowarzyszenie na zewnątrz, czyli kto może, w imieniu stowarzyszenia, podpisywać umowy, otwierać rachunki bankowe, przyjmować darowizny itp.
- Organem uprawnionym do reprezentacji jest zarząd stowarzyszenia.
- Sytuacja, w której wszystkie osoby z 5-osobowego składu zarządu muszą podpisywać, np. umowę lub przelew bankowy, często może sprawiać kłopot. Dlatego też podaje się, które osoby z zarządu i na jakich zasadach reprezentują organizację (np. Prezes Zarządu wspólnie z Członkiem Zarządu).
- Wyjątkowym dokumentem jest sprawozdanie finansowe stowarzyszenia, pod którym podpisują się wszyscy członkowi zarządu.

Kompetencje komisji rewizyjnej

- kontrola całokształtu działalności stowarzyszenia
- ocena pracy zarządu, w tym corocznych sprawozdań i bilansu
- składanie sprawozdań na walnym zebraniu członków wraz z oceną działalności stowarzyszenia i zarządu stowarzyszenia
- wnioskowanie do walnego zebrania członków o udzielanie absolutorium zarządowi
- wnioskowanie o odwołanie zarządu lub poszczególnych członków zarządu w razie jego beczynności
- wnioskowanie o zwołanie nadzwyczajnego walnego zebrania członków.

Wybór członków organów stowarzyszenia

- Decyzja o wyborze zarządu i komisji rewizyjnej stowarzyszenia jest zawsze zarezerwowana dla walnego zebrania członków.
- W statucie podaje się dokładne informacje o sposobie wyboru członków organów stowarzyszenia:
 - Czy wybór jest jawny czy tajny?
 - Ilu członków musi być obecnych na walnym zebraniu członków aby decyzja była prawomocna?
 - Czy zawsze musi być kworum by wybrać władze?
 - Jak często wybierane są władze stowarzyszenia?
- Nie ma określonej i jedynie słusznej liczby członków zarządu czy komisji rewizyjnej. Powinny być to organy kolegialne, czyli składające się z przynajmniej 2 osób.
- W statucie stowarzyszenia wpisuje się informację ile osób wchodzi w skład zarządu i z ilu osób składa się komisja rewizyjna. Praktycznym rozwiązaniem jest podanie tzw. „widetek” np. zarząd składa się z 3 do 7 osób albo określenie tylko dolnej granicy np. W skład Komisji Rewizyjnej wchodzi przynajmniej 3 osoby.

Członkowie stowarzyszenia

- Stowarzyszenia mogą tworzyć:
 - obywatele polscy, mający pełną zdolność do czynności prawnych (osoby, które ukończyły 18 lat i nie są ubezwłasnowolnione) i nie pozbawieni praw publicznych
 - małoletni poniżej 16 lat mogą należeć do stowarzyszenia, jeśli wyrażą na to zgodę jego przedstawiciele ustawowi (np. rodzice), nie mogą jednak korzystać z biernego i czynnego prawa wyborczego.
 - małoletni w wieku 16-18 lat (mający ograniczoną zdolność do czynności prawnych) mogą należeć do stowarzyszenia oraz korzystać z biernego i czynnego prawa wyborczego, ale w składzie zarządu danego stowarzyszenia większość muszą stanowić osoby o pełnej zdolności do czynności prawnych.
- Jeżeli jednak jednostka organizacyjna stowarzyszenia zrzesza wyłącznie małoletnich, mogą oni wybierać i być wybierani do władz tej
- Cudzoziemiec, niemający zameldowania na terytorium Polski, może wstąpić do stowarzyszenia, którego statut przewiduje taką możliwość.
- Cudzoziemcy, mający zameldowanie w naszym kraju, mogą tworzyć stowarzyszenia zgodnie z przepisami obowiązującymi obywateli
- Osoba prawna może być tylko członkiem wspierającym stowarzyszenia

Obowiązki wynikające z rejestracji w KRS

- Zgłaszanie przez organizację w Krajowym Rejestrze Sądowym wszelkich zmian w statucie i w działalności stowarzyszenia.
- Realizacja obowiązków i możliwości wynikających z nabycia przez stowarzyszenie osobowości prawnej:
 - obowiązki wobec KRS
 - obowiązki wobec urzędów skarbowych
 - obowiązki wobec instytucji sprawujących kontrolę nad stowarzyszeniem (starosta, prezydent miasta).

Źródła finansowania działalności stowarzyszeń

- składki członkowskie
- darowizny pieniężne i rzeczowe
- dotacje ze środków publicznych i prywatnych
- sponsoring
- odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (organizacje pożytku publicznego)
- zbiórki publiczne, kampanie
- dochody z majątku organizacji, inwestycje kapitałowe
- nawiązki sądowe
- dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego
- dochody z działalności gospodarczej
- spadki, zapisy
- inne źródła: kredyty, pożyczki, itp.

Statut stowarzyszenia

- Statut to najważniejszy wewnętrzny dokument określający zasady jego działania.
- Działania stowarzyszenia muszą być zgodne ze statutem (muszą z niego wynikać) i nie mogą mu zaprzeczać.
- Cechy statutu
 - prosty język
 - logiczne zapisy
 - kompletność informacji
 - możliwe umieszczenie zapisu: „Stowarzyszenie działa w oparciu o zapisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach i postanowień niniejszego statutu”.
- Pytania na jakie odpowiada statut:
 - Dla kogo działa stowarzyszenie?
 - Jakie są cele stowarzyszenia?
 - Jakie działania może realizować stowarzyszenia?
 - Jakie kompetencje mają organy stowarzyszenia?
 - Skąd może pochodzić majątek stowarzyszenia?

Statut stowarzyszenia

- W statucie muszą się znaleźć następujące informacje o stowarzyszeniu:
 - nazwa, siedziba i teren działania
 - cele i sposoby ich realizacji
 - informacje o członkach stowarzyszenia (m.in. sposób nabycia, przyczyny utraty członkostwa, prawa i obowiązki członka)
 - informacje o władzach (m.in. rodzaje, sposób ich wyboru, kompetencje, tryb pracy)
 - sposób podejmowania decyzji, czyli warunki ważności uchwał
 - źródła majątku, czyli informacje o tym, skąd stowarzyszenie będzie miało pieniądze na działalność (sposób uzyskiwania środków i płacenia składek członkowskich)
 - sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych.
 - zasady wprowadzania zmian w statucie.
 - sposób rozwiązania się stowarzyszenia.

Statut stowarzyszenia

- Opcjonalnie zapisy w statucie stowarzyszenia mogą dotyczyć:
 - regulacji dotyczących oddziałów stowarzyszenia
 - podjęcia działalności gospodarczej
 - innych ważnych postanowień (np. przekazania majątku pozostałego po likwidacji stowarzyszenia).

Działalność statutowa

- Działalność statutowa stowarzyszenia to działalność zgodna z jego statutem, w którym wymienione są cele działalności stowarzyszenia i sposoby ich realizacji.
- Rodzaj działalności statutowej stowarzyszenia określony jest w statucie.
- Działalność statutowa nie może być nastawiona na zysk, czyli nie może być to działalność gospodarcza, która w organizacji pozarządowej jest tylko działalnością pomocniczą.
- Działalność statutowa nieodpłatna – wykonywanie działalności nieodpłatnie .
- Działalność statutowa odpłatna – wykonywanie działalności odpłatnie, ale na zasadach non for profit (przychody pokrywają koszty bezpośrednie działań).

Oddziały stowarzyszenia

- Stowarzyszenia mogą tworzyć terenowe jednostki organizacyjne (zwane też kołami, oddziałami).
- Przesłanki tworzenia jednostek terenowych:
 - ugruntowana pozycja i dorobek organizacji
 - realizacja działań na większym obszarze
 - nawiązanie ściślejszego kontaktu ze społecznością lokalną
- Oddział to wydzielona z ogólnej struktury stowarzyszenia wewnętrzna jednostka, która realizuje cele statutowe stowarzyszenia i posiada wewnętrzną samodzielność.
- Oddziały mogą mieć dwie formy:
 - posiadające własną osobowość prawną
 - nieposiadające własnej osobowości prawnej.
- Aby stowarzyszenie mogło powołać oddziały/ koła jego statut musi przewidywać taką możliwość oraz określać zasady ich powoływania), a także opisywać ich strukturę wewnętrzną.

Osobowość prawna oddziału

- Oddział może mieć własną osobowość prawną - musi o nią wystąpić do Krajowego Rejestru Sądowego.
- Oddział może korzystać z osobowości prawnej organizacji macierzystej.
- Forma prawna oddziału zależy od zapisów statutowych
- Znaczenie osobowości prawnej dla oddziału:
 - Oddział z osobowością prawną w sferze prawa cywilnego jest odrębnym podmiotem.
 - Ma pełną zdolność do czynności prawnych, zdolność sądową oraz własny majątek, samodzielnie zdobywa fundusze na działalność, samodzielnie się z nich rozlicza i sprawozdaje do właściwych organów.
 - W sferze prowadzenia działalności statutowej nie korzysta z autonomii, realizuje cele zgodne ze statutem.
- Oddział bez osobowości prawnej nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych. Samodzielnie zdobywa środki na działalność, ale rozliczenia i obowiązki sprawozdawcze będą prowadzone wspólnie z organizacją główną.

Rejestracja oddziału stowarzyszenia

- Wniosek o rejestrację oddziału stowarzyszenia zawiera:
 - Formularz KRS-W20
 - Formularz KRS-WK - dla zarządu
 - Formularz KRS-WK - dla komisji rewizyjnej
 - Protokół z zebrania założycielskiego
 - Uchwały o wyborze: komitetu założycielskiego, zarządu i komisji rewizyjnej
 - Lista członków założycieli (wraz z oświadczeniem o pełnej zdolności do czynności prawnych i o tym, że nie są pozbawieni praw publicznych) z ich własnoręcznymi podpisami
 - Statut organizacji macierzystej uwierzytelniony przez KRS
 - Uchwała organizacji macierzystej o powołaniu oddziału (np. uchwała walnego zebrania lub uchwała zarządu oddziału głównego)
 - Wyciąg z rejestru organizacji macierzystej.

Rozwiązanie stowarzyszenia

- Członkowie stowarzyszenia mogą podjąć decyzję o likwidacji (samorozwiązaniu) stowarzyszenia.
- Decyzja taka jest bardzo ważna z punktu widzenia stabilności stowarzyszenia i w związku z tym musi być zastrzeżona dla najważniejszej władzy stowarzyszenia – walnego zebrania członków.
- Statut powinien określać, jaką liczbą głosów walne zebranie podejmuje uchwałę o likwidacji stowarzyszenia.
- Często w statucie podaje się również informacje, kto zostanie likwidatorem i na co będzie przeznaczony majątek zlikwidowanego stowarzyszenia. Majątek zlikwidowanego stowarzyszenia nie może zostać podzielony pomiędzy jego członków, ale musi być przeznaczony na jakiś cel społeczny.

Zatrudnianie pracowników

- Członkowie zarządu i komisji rewizyjnej nie mogą być zatrudniani na stanowisku członka zarządu lub członka komisji rewizyjnej – są oni zobowiązani do pracy społecznej na rzecz stowarzyszenia.
- Członkowie stowarzyszenia, członkowie zarządu i komisji rewizyjnej mogą być zatrudniani do wykonania zadań nie pokrywających się z zakresem działalności społecznej, np. w projektach.
- W organizacjach pożytku publicznego członkowie organu kontroli wewnętrznej mogą być zatrudniani za wynagrodzeniem lub może im przysługiwać zwrot kosztów.

Strategia stowarzyszenia

- Obszary działania organizacji pozarządowych
- Misja i Cele stowarzyszenia
- Działania
- Harmonogram
- Środki finansowe
- Współpraca
- Dokumenty

Obszary działania organizacji pozarządowych

- Gospodarka
- Rynek pracy
- Innowacje
- Kultura
- Zdrowie i opieka społeczna
- Edukacja
- Rozwój regionalny i lokalny

Misja stowarzyszenia

- Misja jest zasadą działalności, której charakter określa kierownictwo organizacji na podstawie przyjętych kryteriów. Jest ona charakterystyczną rolą organizacji wyrażającą jego odrębność.
- Przykład:
 - *Misją Stowarzyszenia APERTO jest zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji przez promocję idei wolontariatu, wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży z małych miejscowości i wsi, aktywizację społeczną seniorów.*
- Misja określa szczegółowe cele jakie ma spełniać stowarzyszenie w zaspokojeniu potrzeb

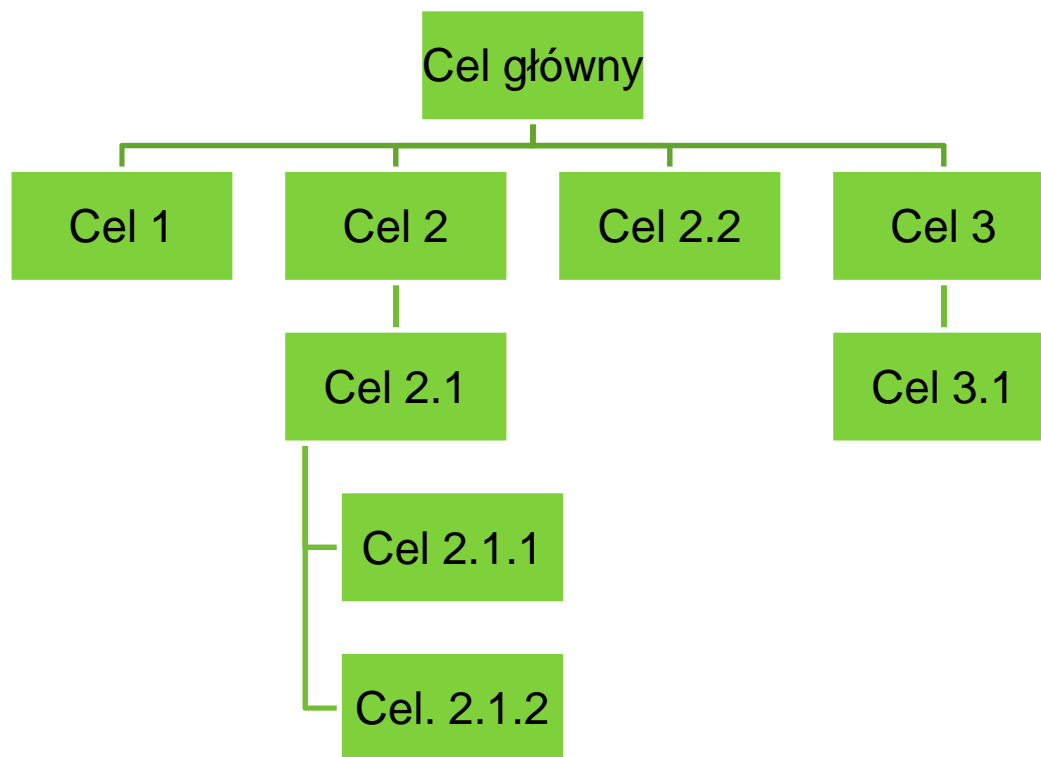
Cele stowarzyszenia

- Cel to przyszły stan rzeczy, który chcemy osiągnąć, innymi słowy zamierzenie. Cel wyraża sens istnienia danej jednostki. W odniesieniu do instytucji cel oznacza przedsięwzięcie ustalone w sposób formalny. Cele zawsze wynikają z potrzeb wewnętrznych i zewnętrznych systemu i są konkretyzacją tych potrzeb.
- Hierarchia celów:
 - Cele strategiczne
 - Cele operacyjne

SMART

- **S.M.A.R.T.** - (akronim od ang. *Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Timely defined*) - koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania, będąca zbiorem pięciu postulatów dotyczących cech, którymi powinien się charakteryzować poprawnie sformułowany cel.
- Zgodnie z akronimem tworzącym nazwę koncepcji, sformułowany cel powinien być:
 - **Specyficzny** - jego zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu, sformułowanie powinno być jednoznaczne i nie pozostawiające miejsca na luźną interpretację,
 - **Mierzalny** - a więc tak sformułowany, by można było liczbowo wyrazić stopień realizacji celu, lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną "sprawdzalność" jego realizacji,
 - **Osiągalny** - inaczej mówiąc realistyczny; cel zbyt ambitny podkopuje wiarę w jego osiągnięcie i tym samym motywację do jego realizacji,
 - **Istotny** - cel powinien być ważnym krokiem naprzód, jednocześnie musi stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował,
 - **Określony w czasie** - cel powinien mieć dokładnie określony horyzont czasowy w jakim zamierzamy go osiągnąć.

Hierarchia celów (drzewo celów)

Działania stowarzyszenia

- Przykładowe działania stowarzyszeń:
 - Szkolenia i kursy
 - Świadczenie usług doradczych i informacyjnych dla różnych podmiotów
 - Publikacje
 - Imprezy integracyjne, sportowe, kulturalne itp.
 - Konkursy
 - Zwody
 - Druk materiałów promocyjnych
 - Odtwarzanie dawnych zwyczajów i tradycji
 - Badania i analizy
 - Lobbing na rzecz zmian prawnych
 - Konferencje i seminaria

Współpraca - korzyści

- Wykorzystanie lokalnych zasobów
- Zaangażowanie lokalnego samorządu
- Dostęp do środków finansowych
- Zaangażowanie i poparcie społeczne
- Współpraca i sprzyjająca atmosfera
- Udział liderów lokalnych

Zasady współpracy partnerskiej

- Równość partnerów
- Budowanie partnerstw oddolnie
- Wspólne planowanie i wdrażanie
- Innowacyjność i kompleksowość działań
- Zaufanie, otwartość, jawność działań
- Koncentracja na rzeczywistych problemach
- Łagodzenie konfliktów
- Otwarcie partnerstw na nowe podmioty

Dokumenty

- **Przykładowy statut**
 - Wzory statutów działających stowarzyszeń znajdziesz tutaj:
 - <http://poradnik.ngo.pl/x/370450>
- **Przykładowy regulamin**
 - Wzór regulaminu znajdziesz tutaj:
 - http://www.tnz.most.org.pl/dokumenty/publ/upraw/wzory_st.htm#8z
- **Przykładowe uchwały**
 - Wzory uchwał stowarzyszeń znajdziesz tutaj:
 - <http://poradnik.ngo.pl/x/504022>
- **Przykładowe umowy**
 - Wzory umów znajdziesz tutaj:
 - <http://poradnik.ngo.pl/x/503998>
- **Dokumenty rejestrowe**
 - Wzory dokumentów rejestrowych znajdziesz tutaj:
 - <http://poradnik.ngo.pl/x/504014>
- Wzory dokumentów dla stowarzyszenia zwykłego i rejestrowego znajdziesz tutaj:
 - http://www.tnz.most.org.pl/dokumenty/publ/upraw/wzory_st.htm

Akty prawne

- Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 855 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001 r., Nr 17, poz. 209 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.)

Źródła informacji

- Poradnik dla organizacji pozarządowych: www.ngo.pl
- Akty prawa polskiego regulujące działalność organizacji pozarządowych
- Przez współpracę do sukcesu - Partnerstwo lokalne na rynku pracy, Warszawa 2010:
<http://www.mpips.gov.pl/userfiles/File/Departament%20Rynku%20Pracy/Podrecznik.pdf>